

kadınlar ekolojik dönüşümde...

editör: emet değirmenci

Yeni İnsan Yayınevi'nden çıkan Kadınlar Ekolojik Dönüşümde, çok sesli ve çok kültürlü bir kadın ve ekoloji kitabı. Kitapta, Anadolu'da sandığında tohum saklayan ninelerimizin deneyimlerinden And dağlarındaki Bolivyalı yerli kadınların şifacılığına kadar pek çok farklı deneyime rastlamak mümkün.

And dağlarındaki Bolivyalı yerli kadının bitkilerle iyileştirmesinden, Anadolu'da sandığında tohum saklayan ninelerimizden öğreneceklerimize kadar çok sesli ve çok kültürlü bir kadın ve ekoloji kitabı çıktı! *Yeni İnsan Yayınevi'nin* Haziran 2010'da yayımladığı *Kadınlar Ekolojik Dönüşümde,* Türkiye'nin ilk ekofeminist kitaplarından.

Bu kitapta ekofeminist teori değil, Türkiyeli kadının ekolojik dönüşümdeki çabası dahil Avustralya, Bolivya, Hindistan, Aotearoa/Yeni Zelanda, Afrika ve Güney Asya dahil olmak üzere kadınların ekolojik uğraşları ve düşünceleri var. Çünkü doğrudan söz paylaşımının bizlere çok şeyler katacağına inandık.

Ekolojik dönüşümün kapsamını yalnızca çiçek, böcek ve kelebekten ibaret görmediğimiz için aktivist kadınların yanı sıra çizgi ve düşünce üretenlere de yer verdik. Kadının insan haklarından ekososyalist feminizme, antropolojik ve biyolojik olarak kadının duruşuna kadar uzanıyoruz. Kitaba katkı sağlayanlar arasında ekolojik harekete yıllardır emek verenler olduğu kadar feminizmin 'f' siyle bu kitapla tanışanlarımız var. Bunu özellikle böyle istedik.

Neden ekofeminizm

Erkek egemen toplum ile endüstriyel kapitalizm arasında doğrudan bir bağlantı olduğuna inanıyoruz. Doğaya tahakküm edip onu 'uysallaştıran' patriyarkal bakış açısı kadının da (Avustralyalı feminist yayınevi yöneticilerinden Susan Hawtorn'un kitabımızda değindiği gibi) 'vahşi doğasını' ıslah etme yoluna gitti. Doğayı bir kaynak deposu olarak gören kapitalizm ve erkek egemen toplum aynı zamanda doğayı yok ediyor.

Oysa avcı-derleyici toplumdaki kadının bitkiler, toprak ve tohumla ilişkin biriktirdiği bilgeliğin kuşaktan kuşağa geçecek kadar önemli. Tarımda kadın emeğinin yüzde 70-80 arasında olduğu düşünülürse küresel kapitalizmin bu deneyim ve bilgi birikimini hiçe saydığı açıktır. Daha önce kendine yeten geleneksel tarım işletmeciliğiyle geçinip giden kırsal kesim bugün tüm dünyada yok ediliyor.

Yine kitabımızda yer verdiğimiz gibi Güney Asyalı kadınlar tarımı bir işletmecilik (agribusiness) şeklinde gören küresel kapitalizme 2008 yılı Dünya Kadınlar Günü'nde yayınladıkları deklarasyonla meydan okuyorlar.

Endüstriyalizm yiyeceklerimizi pazara sunduğu kimyasal tarım ilaçlarıyla 1930'lardan bu yana zehirlemeye devam ediyor. Eğer kadın; tarım arazilerinin ve asırlık yağmur ormanlarının yok edilmesini durdurmak için kendini buldozerin önüne korkusuzca atabiliyor ve yurdumuzda olduğu gibi derelerin ve nehirlerin özelleştirilmesine karşı aylarca su nöbeti tutuyorsa bunun bir nedeni olmalı. Çünkü o değerler yok edildiğinde ekmek teknesinin boş kalacağını biliyor.

Kitabın genel içeriğinde 'kadın doğası gereği doğaldır ve doğaya daha yakındır' gibi saptamalardan kaçındık. Çünkü biyolojik determinizmin bizi bir yere götürmeyeceğini biliyoruz.

Kadın-erkek iş bölümü nasıl toplum tarafından şekillendirildiyse doğanın ve kadının özgürleşmesi de toplumsal bir içerik taşıyor.

Kitap hangi gereksinimden doğdu?

Türkiye'de ekolojik ve yeşil hareketin yaklaşık 25 yıllık bir geçmişi var. Kadınlar tüm bu oluşumlara aktif katkı sağlıyor ve birçoğuna liderlik ediyor. Siyanürlü altından nükleere, genetiği değiştirilmiş organizmalardan (GDO) suyun özelleştirilmesine karşı çıkışa kadar kadınlar hep ön planda. Ancak ne kadar kendi kimlikleriyle bu hareketler içinde oldukları tartışılır.

Dünya geneline bakarsak tüketim toplumunun yarattığı küresel ısınma, iklim adaleti hareketini ön plana çıkarıyor. Bu ve benzeri küresel hareketler içinde de kadınlar hep aktif ve birçok risk alarak en önde. Tüm bunlar kadınların bir ekolojik tarih yaratmakta olduğunu gösteriyor. O halde bunları kayda geçirmek gerekir diye düşündük.

Doğada nasıl çeşitlilik varsa bizim kitabımız da öyle olmalıydı. Doğrudan deneyim ve görüş paylaşmanın insanı zenginleştireceğine inandık. Kendi öykülerini paylaşan insanların dünyayı değiştireceğine inandığımız gibi... Bu deneyimleri okuyucularla paylaşmanın ve tepkilerini almanın daha da önemli olacağı heyecanıyla bu kitap çıktı.

Aynı zamanda istedik ki, eylem yaparken düşünce üretelim, düşünce üretirken de eylem içinde olalım. Bu aşta herkes tuzunu değişik şekilde koydu ve hamurunu farklı kardı. Ne feminist olmadan ekofeminist olunmaz ne de ekofeminist olmadan feminist olunmaz dedik. Çeşitlilikten dinamizm doğar dedik. Homojenlik gözetmedik, kendini yeşil, çevreci ve ekolojist olarak tanımlayan kadınların da bu kitapta kendilerini bulmalarını önemsedik.

Katkı verenlerin kendini tanıttığı bölümde kendimize ve doğaya ilişkin çabamızı yansıttık. Doğal çevrenin korunması için sokaklara nasıl çıktığımızı, kar kış demeden kampanya yürüttüğümüz günleri, bazılarımız ise yabancı ülkelerde aş ve iş bulmaya çalışırken hakim kültür tarafından ötekileştirilenlerden olduğumuzu paylaştık. Ancak öykülerimiz, deneyimlerimiz ve gözlemlerimiz Avrupa Merkezilikten ve beyaz adamın aç gözlülüğünden uzakta-Maori kadınlarla olan deneyime yer verdiğimiz bölümde olduğu gibi.

Kitabımız ekolojist, çevreci ve yeşil çevreden daha otesine sesleniyor. Çünkü patriyarkanın

sarsılması yalnızca bu çevrelerden ibaret değil. Yaptığımız bir dizi imza gününde tanık olduğumuz gibi kitabın ekolojik dönüşüm adını sempatik bulup kadın odaklı doğrultusunu tedirginlikle karşılayan erkekler oluyor. Oysa bu kitap aynı zamanda erkekler için de...

Kısacası; ekolojik ve toplumsal bir gelecek istiyorsak endüstriyel kapitalizme karşı kadın ve ekoloji penceresinden direnişte umut var diyoruz. Yerel, kültürel ve ekolojik çeşitliliği korumada, hiyerarşisiz bir toplum oluşturmada ekolojik feminizme gereksinim var. Anadolu'da ve dünyanın başka coğrafyalarında binlerce bitki çeşitliliğinin kayda geçirilmesinin ve onları barış ve savaş ortamında yok edenlerin deşifre edilmesinin gerekliliğine inanıyoruz.

Küresel kapitalizmin (organik endüstri dahil) arazi çevirmeleri gelecekte kadın ve ekoloji hareketini daha da ön plana çıkaracak. 500 yıllık Latin Amerikalı çiftçi örgütü *La Via Campesina*

lı
kızkardeşlerimizin

Mali

Kadınların

Yiyecek Bağımsızlığı Deklarasyonu'

nda vurguladığı gibi cinsler arası eşitlik olmadan yeryüzü demokrasisi olamaz! (ED/BB)

* Kadınlar Ekolojik Dönüşümde, derleme, editör Emet Değirmenci, Yeni İnsan Yayınları/ Ekoloji dizisi, 176 sayfa, İstanbul, 2010, 1. Basım (Yazarlar: Ayşe Eren, Nadia Bustillos, Fatmagül Brktay, Filiz Telek, Gamze Göker, Canan Kızılaltun, Arun Shrivastava, Latife Ebru Talum, Pervin Erbil, Seğril Odabaşı, Susan Hawthorn, Zeynep Kadirbeyoğlu, Zübeyde Seven Turan)

[Emet DEĞİRMENCI](#)

Seattle - BİA Haber Merkezi

27 Kasım 2010, Cumartesi

<http://www.bianet.org/biamag/kadin/126261-anadoludan-and-daglarina-ekofeminizm>